

PRIJSINDICES: KOSTEN STIJGEN SNELLER DAN OPBRENGSTEN

Jan Bolhuis

Het LEI verzamelt al over een lange reeks van jaren prijzen van land- en tuinbouwproducten en van productiemiddelen. Een belangrijk deel van de maandprijzen wordt berekend aan de hand van de prijsinformatie die wekelijks of maandelijks door de toeleverende en verwerkende industrie wordt verstrekt. Verder wordt voor het berekenen van de maandprijzen gebruikgemaakt van de wekelijkse noteringen van de agrarische markten en beurzen. De gemiddelde maandprijzen worden onder meer gebruikt voor het berekenen van prijsindices van land- en tuinbouwproducten en productiemiddelen, die iedere maand aan Eurostat worden geleverd. Eurostat gebruikt de prijsindices om de prijsontwikkelingen en de effecten hiervan op de inkomens in de land- en tuinbouw te analyseren.

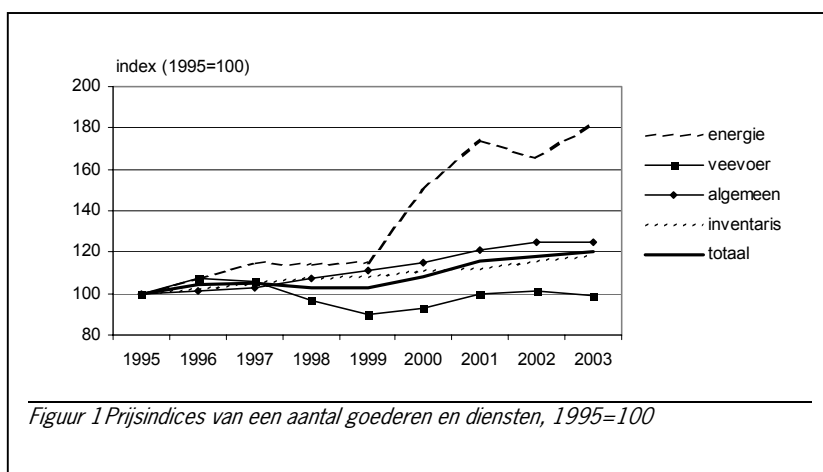
Basisjaar gewijzigd

De berekende indices van de maandprijzen zijn gebaseerd op de gemiddelde jaarprijs van het basisjaar. Het basisjaar wordt om de vijf jaar aangepast. Vanaf 2004 worden de prijzen geïndiceerd op het prijsniveau van kalenderjaar 2000. De waarde van de verschillende producten en productiemiddelen wordt ontleend aan de Nationale Rekeningen van het CBS in het basisjaar. De totale productiewaarde van de Nederlandse land- en tuinbouwproducten bedroeg in 2000 ruim 17 miljard euro. Meer dan de helft daarvan is afkomstig uit de plantaardige sector, waaraan met name de tuinbouwsector met de opbrengsten van bloemen, groenten en boomkwekerijproducten een belangrijke bijdrage levert. In de dierlijke sector leveren de opbrengsten uit melk en vleesvarkens verreweg het grootste aandeel.

De waarde van de productiemiddelen (exclusief arbeid) bedroeg in 2000 ruim 11 miljard euro. De belangrijkste kostenposten zijn diervoeders, investeringen in machines en gebouwen en energiekosten.

Ontwikkeling kosten vanaf 1995

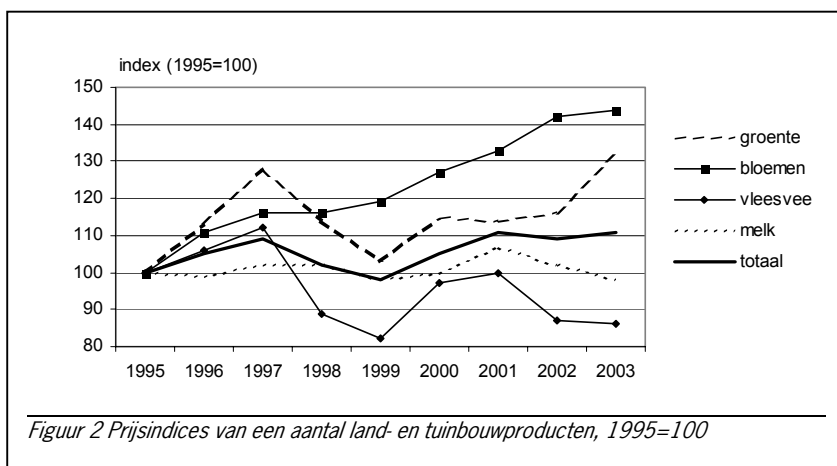
Het prijsindexcijfer van de kosten is vanaf 1995 tot en met 2003 gestegen naar 120. De stijging van de kosten blijft hiermee iets beneden het niveau van de inflatie (123). Dit is voor een groot deel te danken aan de gunstige prijsontwikkeling op de veevoedermarkt (figuur 1). Het prijsindexcijfer van energie is daarentegen fors gestegen. Deze ontwikkeling wordt voor een belangrijk deel bepaald door de aardgasprijs voor de tuinbouw. De algemene kosten en de kosten van de inventaris vertonen een sterke overeenkomst met de ontwikkeling van de inflatie.

Figuur 1 Prijsindices van een aantal goederen en diensten, 1995=100

Ontwikkeling opbrengsten vanaf 1995

Het prijsindexcijfer van de opbrengsten is vanaf 1995 tot en met 2003 gestegen tot ruim 111 en blijft hiermee aanzienlijk achter bij de kostenstijging. Het beeld wordt wel enigszins vertekend doordat in een aantal sectoren in de landbouw de directe inkomstenstoelagen, zoals de toeslag per hectare in de graanteelt of de toeslag per dier (slachtpremie voor runderen), niet in de opbrengstprijzen zijn meegenomen. De ontwikkeling van het prijsindexcijfer van vleesvee wordt grotendeels bepaald door de prijsontwikkeling in de varkenssector en slechts in geringe mate door de rundvleessector. Zoals in figuur 2 valt af te lezen, kan het oplopende prijsindexcijfer voor land- en tuinbouwproducten vooral worden toegeschreven aan de prijsontwikkeling in de tuinbouwsector. Met name de prijzen van bloemen- en boomkwekerijproducten en de groenteprijzen vertonen een stijgende tendens. Het zijn echter ook vooral deze sectoren die te maken hebben met de forse stijging van de energieprijzen.

Figuur 2 Prijsindices van een aantal land- en tuinbouwproducten, 1995=100

Vooruitzichten 2004

Op basis van de nu beschikbare informatie zal het prijsindexcijfer van de kosten dit jaar een verdere stijging laten zien. Vooral de prijzen van de veevoeders zullen de index verder opstuwten. De index van de opbrengsten laat zich wat moeilijker voorspellen. Een belangrijk deel van de plantaardige producten is nog in productie. De dierlijke sector toont een gemengd beeld. De afzet van zuivelproducten verloopt moeizaam, waardoor de melkprijs verder zal dalen. De opbrengstprijzen van vleesvee zullen waarschijnlijk op een iets hoger niveau liggen dan vorig jaar.

Meer informatie:

Een deel van de maandprijzen wordt maandelijks gepubliceerd op de website van het LEI (onder 'statistiek'). De maandelijkse prijsindexcijfers zijn te vinden op de website van het CBS, www.statline.nl